

Szerkesztőség és kiadó hivatal

S. Árkévi utca SIMON-ház Kunz József ur kereskedésével szemben.

HIRDET. TÉNYEK.

Hirdetési pénzek és a kiadás körüli pa...
valamint a lap szelemi részét illető
minden körülmények sde intézőndők.

Írmentelen levelek csak ismert kszektől
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben béhez hordva vagy vidékre postán
küldve:

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Öt-hasábspeticitor egyszeri beiktatásért 5kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilvántár 4 hasábsos peticsorért 20 kr.

XIII. évfolyam 1886.

Debreczen Kedd Oktober 26

210. szám.

Az árhanyatlás és világkereskedelmi válság.

(M. F.) Kétségtelen tény az, hogy már jó idő óta a földmivelés, ipar és kereskedelem komoly válságban szenved. Igaz, hogy az utóbbi pár hó alatt a javulás némi jelei tüdőztek fel, de az általános helyzet változatlan maradt.

Egyetlen egy országot se kímél e baj: ép úgy uralkodik az intensive, mint az extensive gazdálkodóknál. Erről a nevezetesebb államok áruforgalmi statisztikájának hanyatló irányzata tanuskodik.

A brit külkereskedelem áru-értéke az 1884-iki 665 millió font sterlingről — 1885-ben 644 millióra apadt, tehát 41 millióval! Az Egyesült-Államok kivételül az utolsó öt év alatt több, mint 200 millió dollárral szállt alá; a német áruforgalmi statisztika 1885-ben 316 millió márkát csökkentést tüntet fel a megelőző évvel szemben — a bevételnél s 344 millió márkát a kivételnél. — Különösen Franciaország szenvedett sokat e válság által. Azon sebek, melyeket az 1882-iki válság ütött, megbénították ellenálló erejét. 1882. óta a bevétel 4821 millió frankról 4215 millióra, a kivétel 3574 millióról 3185 millióra csökkent 1885-ben. Az összes áruforgalom tehát 4 éven belül 995 millió francra apadt.

Az árutömegek természetesen — néhány áruk rendkívüli áresökkenése folytán — nem csökkentek hasonló módon. De éppen ez árhanyatlás a különösen kedvezőtlen tünet.

Egy bizonyos része a nemzetgazdászoknak az ezüst értékesítésére vezet vissza e tünetet. Ezek s bimetallisták kimutatják, és igazuk van! — hogy az ezüst értékesítés 22 százaléknál magasabb. De ennek nem az érzépolitikai rends abályok az oka, hanem a termelési

viszonyok. Az utolsó 25 év alatt az évenkénti ezüsttermelés megháromszorosodott, míg az aranytermelés az utolsó 30 éven belül 32 százalékkal csökkent. A termelés változása teljes átalakulást idézett elő a viszonyokban s ez eléggé megmagyarázza az értékviszony elferdülését. Ehhez még az is járul, hogy korunk finomult forgalma, nehezen hordozható ezüstöt, mint csereeszközt visszautasítja, s aranyat tartja szükségleteihez képest megfelelőbbnek.

Tehát nem a fémpolitika, hanem fémtermelési viszonyok okozzák az ezüst értékhanyatlását.

De vajjon egyáltalán az ezüst értékhanyatlása vonja-e maga után az áruk hanyatlását, a mely árhanyatlás aztán alapok a jelen válságnak?

Vizsgáljuk csak! Ha az árhanyatlás valóban az arany értékmelkedésére volna visszavezethető, akkor minden árunak egyformán kellene az arannyal szemben árhanyatlást felütnetnie, tehát egyformán olcsóbbnak kellett volna lennie.

De vajjon igaz-e az?

Leroy Beauieu, a legtapasztaltabb és a leghigadtabb francia nemzetgazdász, nagy számú árucikkek árjegyzékét pontos vizsgálatnak vetette alá, s azt találta, hogy egy bizonyos áru-csoport valóban hanyatlott, de egy más csoport megtartotta árát, viszont egy harmadik emelkedett, ez utóbbinál különösen az emberi szolgáltatással v. munka ára.

Ebből az tűnik ki, hogy nem az arany-érték növekedése, vagy az ezüst-érték növekedése képezi az árhanyatlás alapokát.

Hát akkor mi? Hogy erre a kérdésre feleljünk, vissza kell térnünk a nemzetgazdászok nehézkedési törvényére: a kínálat és kereslet

viszonyára. Elvitathatlan, hogy a termelési viszonyok, melyek tudvalevőleg a kínálat alapját képezik, az utóbbi időben roppant változáson mentek keresztül.

Leroy-Beauieu igen világos szemléleti módon tárja ezt elénk:

„Az egész világ sokkal jobban át van kutatva, mint husz év előtt, úgy, hogy valamennyi természeti kincsek, a legjobb földek és a legjobb raktárak ismertebbek; a tőkék, melyek a takarékosság és jólét emelkedés folytán a népesség mind-n rétegeiben dúsbabbakká lettek, — mozgékonyabbak, élékőbbek, könnyebben hordhatók, mint egy negyed századdal ezelőtt, úgy, hogy valamely természeti kincs felfedezésének pusztá híre szinte közvetlenül kísérleteket eredményez azoknak értékesítésére. Ezen szempontból volt a részvénytársaságok lendületének oly fontossága, melyről csak most kezdünk magunknak számot adni. Ha már a tőke nagyobb hajlamot mutatott kivándorolni, colonisálni, mindféle kockázatnak magát kitenni, az emberek annál kevésbé maradtak helyükön és láza igyekezettel követik a tőkét, oda a hova ez őket hívja és a hol őket megjutalmazza.

Az ipar haladása, mely száz módon — találmányok, felfedezések vagy pusztán folyamatjavítások által — nyilvánul, segédkezett a termelés ezen s üntelen fejlődésében és a bérek csökkenésében — és segédkezik még folyton. S végre az utolsó s nem legesekélyebben ható tényező a szállítási utak tökélyesülése tizenöt év óta — különösen a tengeren. Kiszámították, hogy csupán ezen tényező folytán az angol hajóskapitány ma kétszerannyi árut szállít mint 1870-ben, háromszor annyit, mint 1850-ben és négyszer annyit mint 1750-ben.

Ezekben és semmi másban se kere-

sendő az áruk hanyatlásának valódi oka. Mindezen körülmények óriásilag fokozták a termőképességet és a termény tömegek gyakran hirtelenebbül nőttek, mint a kereslet. Így tehát általános túlterhelés lenne a válság oka. — De vajjon lehet-e valóban túlsókat termelni? Valóban azért leunéknak szegények, mivel mindenből sokat bírnak?

Vizsgáljuk közelebbről e nehéz kérdést. Egy másik nem kevésbé fontos feltegg össze, hogy t. i. mennyiben képes egyáltalán az áresökkenés a fogyasztást fokozni.

Bizonyára való az, hogy számos emberi szükséglethez hozzáfér még végtelen bővítés és finomítás. De ez nem illik mindenre. Nem fogyaszthatunk több koporsót mint a hány gyermek születik s e tárgyak legnagyobb olcsósága se fokozhatja fogyasztásukat. De a hasonló viszonylat sokkal általánosabban érvényes, mint a minők. Például vasuti- és hajózási vonalakra, melyek létüket nem a valódi szükségletnek, hanem az államok közben járókedvénnek köszönik, nem saját bevételeikből, hanem állami subventiókból — tehát szigoron véve — az államtól tartatnak fenn, melyeknek pedig nincs rájuk szükségük. Egyoldalú eljárás volna ugyan a jelen válságot, főleg a nagy szállítási utak elkészülésének befejezésére vezetni vissza, de hogy ez következményével együtt fontos mozzanatot, az bizonyos. Mindezekben valóban túltermelés van előtűnk, s nincs más szer ellene, mint a termelés korlátozása vagy a termékek megváltozása.

De ez a javaknak csak egy bizonyos csoportját illeti. Az áruk nagyobb része expanzióra képes szükséglete szolgál. Minél olcsóbbak annál többet és annál jobb minőségben fogyasztatnak. Az olcsó ár ébreszti csak a szükségle-

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája

A gyöngéd férj.

(Elbeszélés.)

Vértesi Arnoldtól.

(Folytatás)

Hónapok óta most először aludt nyugodtan. Megerősödve kelt föl reggel, mosolyogva csókolta meg feleségét. Örömmel tapasztalta, hogy már Vilma is fenn van.

— Megállj, — szólt a kis menyecske. — most számoljuk össze adósságainkat. Hadd tudjuk, hogy állunk?

A férj mosolyogva engedelmessékedett. Oda ültek egymás mellé, elővették egy hosszú papírost s följegyezték mindent.

— Nem felejtettél még el valamit?

— Nem gondoltam.

— Na, úgy jó. — szólt a kis menyecske, összehajtogatva s zsebébe téve a jegyzéket; ezután pedig okosabb légy, azt megmondom. — Most már mehetsz a hivatalba.

Egy gyöngéd kézszerítés, egy csók, egy ölelés, aztán Siráky Pál ur csakugyan elindult. Hanem az ajtóban még egyszer visszafordult s még egy csók még egy ölelés következett és következett volna talán több is, ha a kis menyecske gyöngéden ki nem tolja férjét az ajtón.

— Délben jókor hazajövök kedvesem, — kiáltott most vissza a férj az ajtón kívülről.

Valóban jókor haza jött, még alig mult fél tizenkettőre; de már vendéget talált otthon.

Mosolygó arca egyszerre elorult.

— Méltóságos uram — szólt kellemetlenül meglepetve.

— No, no, soh'se czeremóniázzunk, viszonzó a méltóságos ur nyájas leereszkedésével oda nyújtotta kezét, mit azonban ugy látszott, hogy Siráky Pali nem vett észre.

— Készönöm a méltóságos kegyességét — Takintsan engem öszinte jó barátjának.

Siráky Pál dadogott valamit, a miből a méltóságos ur egy szót sem értett ugyan, de a mi mégis valami köszönetféléhez hasonlított.

Ő méltósága kegyesen helyet mutatott egy széken a töredelmes bünbánónak, ő maga a divánon foglalt helyet a házi asszony mellett.

— Látja, édes barátom. — kezdte méltósága, — sajátkép derekasan meg kellene pirongatnom őt. No, maga ugyan gyönyörű dolgokat nyel. Így belekeveredett az adósságokba, mint valami könnyelmű, éretlen fiatal fiók! Kedves neje, Vilma hugom... ön talán tudja, hogy rokonságban vagyunk... .

Siráky Pál eddig valóban nem tudta. Gépiesen meghajtja magát. Örül hogy szerencséje van.

Gunyos mosoly fut át ő méltósága fonnyadt arcán és Siráky Pál urnak ugy rémlik, mintha annak a gunyosolynak visszatükröződését pillan'án meg a saját neje szemében.

— Vilma hugom mindent elmondott, — folytatja a méltóságos ur s kihuzza zsebéből a jegyzéket, melyet a férj és feleség ma reggel készítettek.

Még többet is mondott a méltóságos ur, hihetleg jóakaró baráti tanácsokat, melyekből azonban Siráky Pál ur mit sem volt képes megérteni. A boldogtalan ember oly állapotban volt e pillanatban, hogy se nem látott se nem hallott, fülei zúgtak, szemei karikákat hánytak, csak azt a gunyosolyt látta folyvást a ráncosképi véu kéjenc ajkain s a szép asszony szemében. Minden csepp vére föllázadt s úgy érezte, mintha a forró áradat egész testéből mind agyára lódulna.

A szelid, báránytermészetű embert is meretlen vakdüh szállta meg. E pillanatban talán mindenre képes lett volna. Izmai megmegrándultak karján s ujjai göröcsösen húzódtak össze De mégis türtőztette magát.

— Készönöm a méltóságos kegyességét — szólt tompán, elfojtva egy percig a szí-

vében dúló haragot és fájdalmat, — köszönöm de adósságaimat majd csak magam akarom elintézni s kérem kell méltóságodat... .

Minden kimondott szó után jobban kezdett akadózni s erősen törülgette izzadó homlokát.

A méltóságos ur komoly fensőséggel szólt röbbe:

— Jó, jó; de hát mire akar kérni?

— Arra, hogy méltóságod legyen kegyes viszszaadni azt a jegyzéket, mely nem volt a méltóságod számára szánva.

A miniszteri tanácsos ur bámulva nézett a dadogó, homlokát törülgető emberre, aztán kérdőleg fordult a fiatal asszony felé, ki eleget intgetett szemeivel férjének; de a boldogtalan ember nem akarta megérteni.

— Nem a méltóságod számára volt szánva — ismétlé a növekedő ingerültséggel.

A méltóságos ur ajkai körül ujra megjelent az a fiuom gunyos mosoly s kissé megrándultak vállai. Araszának kiféjezése olyanformát jelentett, mintha azt akarná mondani: ne komédiázzunk!

Csakhogy sokkal udvariasabban ültözöttette azt szavakba:

— Becsülöm férfias büszkeségét, édes barátom; hanem, mint mondtam, a rokonságnál, mely engem az én kedves Vilma hugomhoz csatol... tetszik érteni engem?... .

Aztán hiszem, az egész dolog bizalmas csatládi körben köztünk marad... De foglaljon hát helyet, így, itt mellettem; meglátja, hogy miudjárt tisztába jövőnk.

Siráky Pál állva maradt.

— Nem szükséges tisztába jönnünk, — viszonzó komorau, — és kérem kell méltóságodat... .

— Pali! — kiáltott közbe a kis menyecske.

A férj egy pillantásra sem érdemesítette nejét, hanem csak folytatta.

— Kérem kell méltóságodat, hogy egyáltalán ne méltóztassék az én ügyemben magát semminemű fáradsággal terhelni.

(Vége kör.)

Ha per, hát legyen per.

— Vig beszélő. —

Irta: SZABÓ ENDRE.

(Vége.)

II.

A mint bent voltak a kanczelláriában, a hol notabene már csak hűt helye volt a bankos ládának, Vesés Gábor megszólalt a bírőhoz intézve szavait:

— Mindjárt fel is tetszik venni és elvinni a 10 ezer forintot?

— Természetesen.

— No mert én tovább nem szeretnék rá vigyázni, válaszolt Vesés Gábor, azzal rámutatott egy rakás egymás mellé felállított nagy köblös zsákra:

— Tessék itt a 10 ezer forint, nincs egy krajczár híjja sem.

A járásbíró csak nézett. Tíz ezer forint zsákokban. Hiszen ha ez mind pénz, hát meg van ez egy millió forint. Sainte félé bontotta fel az első zsákok, s mikor bele nézett, akkor bámult csak el: csupa rézpénz volt abban a zsákban; bele markolt, megnézte a pénzt: csupa félkrajczáros volt az.

— Aztán ez fenéki ilyen? hüledzett a járás bíró, míg asistense már nevetésre vette a dolgot.

— Olyan az a fenéki! — válaszolt flagmával Vesés Gábor, pénz hát pénz, a milyen szegény exequált embertőltek! Hej! sok fáradságomba került az nekem, míg össze tudtam kuporgatni. S nagyot sóhajtott.

A bíró szótlanul bámult. Mit csináljon ő most ezzel a temérdek félkrajczárossal? hogy vegye ő ezt át? hogy számoljon ő meg két millió darab pénzt? hogy vegye ő azt el inuen? legokosabb gondolata az volt hogy a kincstárnál tudakodók: van-e általában az osztrák magyar monarchiában két millió pénz forgalomba bocsátva? ha van: akkor el lehet fogadni azt a garmada pénzt 10 ezer forintba, mert hogy itt együtt van a két állam összes félkrajczárja azt szeu-

tet és egész néprétegeket egy új magasabb életmódra vezet. A kínálat ezeknél nem multhatja felül állandón és abszolúte a szükségletet és a kívánságot; A jelen zavar a fogyasztás hiánya csak mulékony lehet. Nem onnét ered, mivel tulsokát termeltek, hanem mivel az új szokások, az új fogyasztási szokások még nincsenek, elléggé elterjedve, srészen mivel tágabb köröknek hiányzik az eszköze a szaporodott termelés előnyeiben résztvenni. Leroy-Beaulieu ur azt hiszi, hogy nem a túltermelés, hanem a drága termelés oka a fogyasztás megakadása. — Valószínű azonban, hogy nem csupán a termelési költségeknek, hanem a szélesebb néprétegeknek jövedelmi viszonyai játszanak nagy szerepet. Az új fogyasztási képességük, vásárló erejük az indirect adók nagysága által, mely rájuk súlyosul leginkább — bénítatik meg. Abban pedig teljes igaza van a híres nemzetgazdász, hogy a jelen bajok orvosszere nem a visszafordulásban keresendő.

A társadalmi szervezetnek valamelyes növekvési lázával van dolgunk. Ez ellen csak a természet és az idő nyújt gyógysegélyt.

Gróf Beust Frigyes Ferdinánd, az egykori birodalmi kancellár, Bécs közelében levő birtokán tegnap meghalt léte 77-dik évében. Bár néhány év óta teljesen elvonultan élt, nem volt és sokáig nem lesz elfelejtett ember, mert neve nagy eseményekkel áll szoros kapcsolatban, ezek közt a magyar nemzet és királya kibékülésével is. Beust, mint ismeretes, tulajdonképen szászországi diplomata volt. Drezdában 1809-ben született s ugyanott 1831-ben a külügyminiszteri minál kezdte meg pályáját. A negyvenes években már diplomáciai ügyvivő volt Münchenben, Londonban, 1869-ben szász külügyminiszter lett, majd a belügyi tárcát is átvette s döntő befolyást gyakorolt Szászország politikájára. A német egység eszméjének bizonyos mértékben barátja volt, de midőn a versenyegés Ausztria és Poroszország közt élesebbé kezdett válni, Beust mindinkább Ausztriához hajlott. Magyarországon legelőször igen gyűlöltetett által lett a neve szélesebb körökben ismeretessé; ő fogatta el 1861-ben titkolt Szászországban gróf Teleki Lászlót, hogy a bécsi kormányt kiszolgálja. Az osztrák politika buzgó támogatója volt azután is, Bismarck terveivel mindinkább szembeállt s midőn 1866-ban Bécs és Berlin közt törésre került a dolog, a Beust által vezetett Szászország Ausztriához csatlakozott. A königráti csata kiszorította Ausztriát Németországból s lehetetlenné tette Beust maradását a szász kormány élén. Elhagyta hazáját, hogy Bécsben vegye át a külügyi tárcát. Mint osztrák külügyér, később „birodalmi kancellár“ magmaradt Bismarck makacs ellenségének s a külpolitika terén nevezetesebb sikereket nem igen mutatthatott fel, de annál nagyobb érdemet szerzett a monarchia belső újjászervezése

tül hitte, hanem összeszámolni gondolatnak is örültség. Megpróbált a lelkére hatni Vesés Gábornak:

— Kérem a tekintetes urat, van a tekintetes urnak más 10 ezer forintja is, tekintések abból kifizetni, ezt meg tartsa meg unokáinak; kár ilyen rendkívüli gyűjteményt 10 ezer forint miatt elkövetnie olyan urnak, mint a tekintetes ur.

Vesés Gábor felhuzta a két vállát s szerénykedve válaszolt:

— Már pedig muszáj tőle megválnom: executió a nyakamon, én a törvényt tiszteltem átadom neki a nim van. Más pénzem nekem nincs.

A bíró méregbe jött:
— Do hát ezt a pénzt nem fogadom el.
— Jól van, — felelt Vesés Gábor a zsákok bekvéve, — hát itt marad.
— Es birtokba veszem a fekvőséget Kalóz Samu részére.

— Az ellen tiltakozom! En előállítottam a pénzt, megkínáltam veie a tekintetes executiót, s mivel a tekintetes bíró ur azt mondta, hogy neki ez a pénz nem kell, kérem ezt jegyzőkönyvbe venni, annak dupláját nekem kiadatni, hogy ez alapon a magas kormánytól passust tehessen az iránt, hogy egy királyi tisztviselő nem akart törvényes forgalomban levő pénzeket elfogadni.

A járásbíró meghökken. Láttá, hogy Vesés Gábornak igaza van. Megretirált tehát s azt tette, hogy bírói pecséttel ellátta a zsákokat; jegyzőkönyvet vett fel, annak a hátára végzést írt, mely szerint a pénz átvétele újabb határanap tüzetik ki, egyuttal meghagyatván felperes Kalóz Samunak, hogy a pénz átvétele személyesen jelenjék meg, aztán két hites személyt delegált a pénz megolvasására, 20 ezer forint napi díjjal.

Mely aktus után azt mondta Vesés Gábor a bírónak:

— Na pajtás, most már jertek be, megterítve az asztal, aztán mulatunk egy jót, úgy is régen látták már.

Vigan is voltak az asztal mellett, te

körül. A mit a bécsi eszkönyös centralisták nem akartak belátni és elfogadni: a kiegyezést Magyarországgal, azt Beust őszintén egyik főcéljának tüzte ki és maradóan érdeke van is abban, hogy 1867-ben a kiegyezés létrejött, a magyar nemzet és királya kibékültek. Ő felsége gróf Franggal jutalmazta. Azonul még négy évig vezette a külügyeket befolyást gyakorolva Ausztriában a belügyekre is, midőn a német elem javára. Az 1870-iki német-francia háború idején Bis marok elleni bosszúterveit szerette volna megvalósítani; de ellenkező befolyások jutottak érvényre s Beust 1871. őszén átadta a külügyi tárcát gróf Andrassy Gyulának. Mint monarchiának párisi nagykövete működött még néhány évig, de midőn a szövetség Ausztria-Magyarország és Németország közt létrejött, a már különben is hajlott koru Beust csakhamar végleg nyugalmába vonult. — A nagyszabású államférfiak sorában Beust grófot nem fogják emlegethetni. Az ügyeskedő, jegyzékek irogatásában tetszelgő régi diplomaták egyike volt. Aprólékoságokban hiu, külső hatást vadászgató. Szeretett mint belletrista is szerepelni, írt verseket szerzett dalokat és csinált sok adósságot is. A salonokban mint szellemes társalgó szerepelt. Régi lejáratott szerepét, irt nem hogy magától, de nálunk a kiegyezés körüli érdemei, a nemzetünk iránt azóta tanúsított rokonszenve jó emlékeztetést biztosítanak számára.

Külföld.

Vilmos császár beszéde a francia nagykövet fogadtatása alkalmával Eu rópa szerzte megnyugtató benyomást tesz s azt bizonyítja, hogy a német-francia viszonyok ez idő szerint kedvezően alakulnak. A császár a saját részéről is hangzott az engedelmény, békés célt, melynek a két kabinét szeme előtt kell lebegnie; hangsúlyozta továbbá a jó viszonyok fenntartását s beszéde általában elosztalni képes azon ag gondalmakat, melyek bizonyos részről éppen a keleti kérdés komoly alakulata folytán a francia-német viszonyokat illetőleg is terjesztettek. Vilmos császár nyilatkozata par excellence békés nyilatkozat s mint ilyen, a legteljesebb méltánnyal találkozik.

Tegnap Pétervárott nagy katonai ünnepelely volt. Az 1877-ki háború emlékére emelt diadaloszlopot leplezték le. Híre jött, hogy ez alkalommal Sándor császár a hadsereghez politikai színezetű beszédet fog tartani. A császár csakugyan megjelent az ünnepélyen, melyre a birodalom minden részéből mentek katonai küldöttségek. De, hogy akár a császár, akár más valaki politikai beszédet mondott volna, arról a hivatalos távirat nem ad értesítést.

Szerbia és Bulgária közt a rég megszokott diplomáciai érintkezés immár újra felvételét. Stranaski bolgár képviselő legközelebb érkezett Szerbiába.

A huszfogyasztó szövetkezet.

A debr. huszfogyasztó szövetkezet létrehozására nézve minden fontosabb előintézkedés megtétetett, s most már a szövetke-

zetbe való belépésre ez aláírási felhívások is kibocsáttatnak.

A huszfogyasztó szövetkezet fontosságát, célját mi már több ízben ösmertettük, ezuttal újra tájékoztatást nyújt ez irányban az alább közölt felhívás is. Mi a legmelegebben ajánljuk azt olvasóink és általában a nagyközönség figyelmébe.

A felhívás következőleg hangzik;

Aláírási-felhívás.

A huszfogyasztó szövetkezet létesítése érdekében tartott értekezletből nyert megbízatásunk folytán az általánoságban már elfogadott alapszabály szerzerzetet röviden ismertetve, felhívjuk az érdeklődőket, hogy a kiküldött íven aláírásukkal a szövetkezetbe lépjenek.

A szövetkezet célja: hogy tagjait jó minőségű s olcsó huszművekkel ellássa, s a mészáros üzlet terén verseny hiány miatt felmerült azon abnormális állapotot megszüntesse, hogy a fogyasztó nagyközönség a hús méretök kényére és kedvére legyen kiszolgáltatva.

E célzt a fogyasztók társulása által biztosíthatni érni miért is az érdektársulás alap elvéen s a törvény kívánalmaitak megfelelőleg állítottat össze a szövetkezeti alapszabály tervezet, mely szerint:

a. A szövetkezetnek tagja lehet minden háztartással bíró családfő.

b. A ki a szövetkezetnek tagja akar lenni legalább egy üzletrészt, — mely tíz forintban van megállapítva, — köteles aláírni. A tíz forint részletében is befizethető.

c. A befizetett összeget a belépő tag nem veszi el, hanem az javára iratik, sőt azt tetszése szerint év végével felmondhatja, amikor is befizetett pénze visszafizetetik.

d. A tag a szövetkezetbe csak korlátozott felelősséggel lép, az a szövetkezet ellen támasztott bármintemű követelésekre nézve a tag csak az egy üzlet részével, azaz 10 frttal szavatol.

e. A tag az esetleges üzleti hasznóból alaprésze arányában részesül.

f. Az összes tagokból alakult közgyűlés választja a vállalat intéző választmányát. — A választmány a felügyelő bizottság ellenőrzése mellett intézi a szövetkezet ügyeit, az alapítja meg a módokat az összes tagok részére nézve, melyeket előre megállapítani könnyen átlátható okokból ugyan nem lehet, de annak helyes megválasztására nézve garantiát nyújt az, hogy az érdeklődők bizonyára megbízható, tapintatos egyéneket fognak az inféző választmányba beválasztani.

g. A szövetkezet ügyei a törvény szerinti felügyelet, illetve ellenőrzés mellett fognak intézteni.

h. A szövetkezetből a c) pont által jelzett felmondás által kilehet lépni.

i. A szövetkezeti tagnak egyedüli kötelezettsége az, hogy addig, míg a szövetkezetnek tagja, azon huszmű szűkségeit, melyek a szövetkezet üzlet helyiségéből beszerezhetők, rendszerint onnan szerezzze be, még az esetben is, ha a szövetkezet megbuktatása céljából más mészáros

nak a Gyulának éppen a Kalóz leányába kellett botlani! A min azonban segíteni nem lehet, de nem is akarna Valmintségképen a per — per. Ha per, hát legyen per, ha szerelem, hát legyen szerelem. Hát ezen valahogy lendíteni kell, még pedig úgy, hogy se a per, se a szerelem csorbát ne szenvedjen.

Hosszu tündés után megszólal az öreg:
— Gyulám!
— Parancsoljon kedves apám.
— Hát igazán szeretnéd elvenni Kalóz Donkát?

— Persze, hogy igazán. Majd csak el is veszem valahogy.

— De ha az öreg Kalóz nem tágit.

— Elveszem titokban.

— Majd be fogod a szád, dörent fel az öreg.

— Hát mit csináljak?

— Majd csinálunk valamit.

— Ha csak apám szép szerivel, becsüllet s pénzzel, kinem fizeti Kalózákat.

— No aztám nem teszem; mert akkor minek lett volna a per?

— Hát úgy meg nem lesz az egységből semmi.

— Hát Kalóz nem engedne a perben semmit?

— Hiszen az is ezért a perértél. Aztán csak ugyan neki van igazsága.

— Jól van már na? Igazság a perben nincsen, azt tudd meg. Ki keres ott igazságot? a per egy kenyér, másnak lutri, harmadiknak uri passzió; nekem az utóbbi.

— Hát lemondhatna édes apám a kedvemért errel a mulatságról.

— Jó, jó, csakhogy én meg nem ritárolok gyáván, tudod. Hanem, hogy a kecske is jól lakjék, meg a káposzta is meg maradjon, találtam ki valamit.

— Ugyan mit?

— Ezt a tenger apró pénzt Kalóz nem fogja személyesen átvenni, a számadást nem fogja ellenőrizni, mert abban meg üti a guta a mérgelődéstől; én meg ha kitaláltam ezt a

üzletekben a hus, ha kárrol de olcsóbban kínálhatnák.

Ezek után még csak azt említtük fel, hogy a mint az irtakból láthatni a szövetkezet nem nyerezkedés céljából alakították, a mi ismét biztosítást nyújt arra nézve, hogy a huszművek ára a szövetkezet üzlet helyiségében a beszerzési árral mindenkor párhuzamban fognak állani. Arra nézve pedig, hogy a beszerzéseket előnyösen lehet eszközölni, biztosít a kellő forgó tőke, a fogyasztás előre megállapítható mennyisége, de leg főképen a szövetkezetbe már eddig is tevékeny részt vevő termelő gazdák belépése.

Ismételten hívjuk fel tehát a közönség érdeklődését, hogy a szövetkezetet, mely a társulásban nyert erejével a helyzetet uralja — a fogyasztó közönség javára, — lesz kívánva: belépésekkel támogassák.

Debreczen 1885. október 22. én.

A nagyobb bizottság nevében.

Roth Györy ideiglenes elnök. titkár.

Összerogyik-e a nagytemplom?

Szombat este óta, hogy a Debreczeni Elménrt és a Debreczeni színhordoták, nagy erővel szállta meg a jó debreczeni közönséget; különösen a kálvinisták ijedtek meg s ennek is az a része, a melyik szeret templomba járni, s ott buzgón énekelgetni, szent áhitattal imádkozni és igehirdetést hallgatni.

Egy öreg uri ember az említett két újságban elküldte magát: „Veszélyben a nagy templom!” A fere vert harang kongásra felriadtak az emberek. Azóta hara os szemmel nézik, miként szegednek egyik deszkát a másik mellé az ártézi kut furashoz felállított torony váza gerendáihoz; szidják a tekintetes tanács rövid látását, elhamarkodott intézkedését.

Szegény új kutbódó oit a nagy templom előtt! Ime az emberek meg sem várják, hogy ő is legább egy fél emberöltőt érjen, miként cselekedt az kollégája s az emberek már is panas olkodnak miatta, káromolják mint valami megrögzött gonosztevőt, ki csak mások megromlásán fáradozik. Pedig mások, kik még a cselekedeteit megmohosodott, korhadt kut bódó iránt is a respektus egy bizonyos mével tudnak viseltetni, azon tisztelettel, mely öregként megillet, azon részvétellel, melyet egy reményében a alakozott, egy jóakaratu küzdelemben kimerült törekvés megérdemel, mondom, mák azt mondják, hogy ez a még el sem készült furórony ártatlanabb mint a ma született gyermek.

Csakugyan két pártá szakadt a debreczeni közönség. Most folyik a harc, utozán, piaczon, kávéházakban, vendéglőkben és birlapokban — szóval mindenütt, a hol két ember összetalálkozik s lehetőségessé válik, hogy két különböző vélemény, nézet és gondolkodásmód jöshessen létre.

Szó e to! képezi a fegyvert s az aldozat egy csomó elparazolt idő, elrontott peana, elfogyasztott fluta és teleírkált papiros.

Ma mi is kapunk két közleményt e tárgyban. Pro és kontra állást foglalnak el. Egész terjedelmükben közöljük őket, a mint itt következnek:

fogást, hát én azt elnem rontom kétannyi pénzért sem. Van azonban rövid út, melyben a pénz egész biztos számíttással átveheti: mond meg neki, hogy küldesse ki még egyszer a végrehajtókat, aztán hozzanak maokál egy csöbört, azt a csöbört töltsék meg abból a pénzből, számoljuk meg egyszer, hogy hány forint van a csöbörben, mérték meg a csöbör pénzt a mázsáon, a többi aztán könnyen megy: ha egy csöbörnyi teszem azt négy mázsát nyom, az a négy mázsá teszem azt száz forint, akkor ilyen száz forintjával egy délelőtt vagy hamarabb is ki lehet mérni a 10 ezer forintot. De meg ne mondám senkinek, hogy ezt én találtam ki, mert nagyon megbaragszom. No lásd! még az eleufelemet is én tanitom meg, hogy hogy kell a másik peres felet lefőzni, de minek is fog perbe az olyan tehetetlen ember, mint Kalóz Samu!

A Gyula fia majd megette az öreget. Harmadnapra ott volt megint az executió. Ott volt az executióval a felperes Kalóz Samu is dézzel-duzzal jött ugyan, mit peres félhez illik, de nem állhatott ellen a Gyula kivásának, a ki — az ő hite szerint — segített neki a Vesés Gábor fura fangjait kifogni.

Mikor fel volt mérve a pénz, megjelent az ajtóban Vesés Gábor s jóindulatbarátsággal lépett Kalóz Samuhoz;

— No, Samu pajtás lefőztél; aztán hasznát lehet ám az aprópénznek remény; napszámokat fizetni kiűnő. Hanem ha nincs nekéd elég igaz szekerd ennek a dézusi kinosnek átszállítására, hát majd segítségedül adom az én igazaimat.

Mire kalóz Samu is egészen ellágyult. — Ordög vigye a sok kispénzt, én bizony nem czipeltetem haza; hadd fizess meg a fiunk vele a napszámokat, — szólt az öreg ezittya — Vesés Gyulát megölelte a kinek jó szolgálatáért már othon oda ígerte az Ilonka kezét.

A nagy templom szombatjában egy nagy templom előtt munkáldézőn elő, mely állitdásokat idézend elő, közellévő templom bomegolya a közönség egy re szolgálattott alkalmel a cikk író ur tel — a cikk író ur tel el a kuttarás mesters hogy teljesen felesleg reszenél mind-u magy a könnyen hívők meg hogy a kuttarás sem idező elő, mely a templom ránkódattasról szó se az cikkiről is meg fog gy a bódé körül sem le

A szegled utoz az emelttű rudnak a pódásából származott ködtatásnak ismertek ködtatásról szó se az bódéra terjedt ki. E elléggé bizonyítva val zantnak ismert bódé A templom előtti kut zaj sem fog előfordu más készülékek alkalm

Egyéb iránt h szak emberekről fe te vesélyt nem ismeret magát azzal, hogy Z tekintély a kut írás válnakoznék a templ

A „Debreczeni cizmű helyi lapok f. egy igen gyűlölemre gyon érdemes cikklom előtt most furan közölgök.

Tökéletes igaz ott elmondottakra nékzni lehet rajta, ho sem a kollegium e eszökbe, hogy kifogá mind a nagy templom nézve veszedelmessé talán végre is fog ha

Debreczenben o északnyugatról, vagy hető olyan forrás me színén, délről keletre esete sem; és mege forrás éppen a Kold alatt fog délfelé foly furás esetében a kut azontul mintegy állás zant magának a föld dás az, hogy azon for uja lesz — nem csi vagy a kollegium ép vizmosást vagy irt, omást idézhet elő; méter vagy vagy azo nem szakadozik e f mikor oly iszonyu telom vagy a collegiú é s s s s e v a g y e e s annak folytán a kó juk hogy a debrecze mok, vagy fekete fö agyag alatt fővény, láthatatlan mélységig melyet mind a viz omásra hajlandó. — azt sánlja, hogy — templontól a piac a a kérdéses kut.

Hiszen a Czeg nézve maga a termé meztetni kívánja az ide templomot épít hogy ártézi kutat is akkor a templomoto

Nap

— Katonai e ről ma délután é tás szerint a N ó boruokká, B e c s ezredessé lettek ő tetve. Szívünkben eme népszerű ho őket ért legfels alkalmából.

— A debrecz legközelebb tartott hogy ezután értéke is ad kölcsönt mérse

— A debrecz tár részvénytársaság az előkészítő bizottsá tart. A részvénye al Sajnos azonban, hog nek érdekeit legelső szolgálni, sem helyb vette oly mértékben nyek aláírását, mint

— A h. nánás lyi érdekű vasut no valamelyik napon fo a közforgalomok.

— A műlvrág gesen látogatta a k gyat megvásárolt. Te

ha kárral...
ak az említett...
látható a szövete...
aláhatattik, a...
pjt arra nézve, hogy...
vetkezett üzlet helyi...
mindenkor párbu...
Arra nézve pedig...
nyösen lehet eszku...
rgó tőke, a fogvaz...
meonyisége, de leg...
e már eddig is tevé...
gazdák belépése...
fel tehát a közönség...
zövetkezett, mely a...
el a helyzetet uralk...
g javára, — lesz bi...
gassák.
október 22-én.
szag nevében.
Györy
titkár.

A nagy- om?

hogy a Debreczeni...
széthordották, nagy...
debreczeni közönsé...
sták ijedtek meg s...
melyik szert temp...
éskegelgetni, szent...
tehrdetést halgatni...
az említett két új...
Vezélyben a nagy...
narang kongásra fel...
ta háza os szemmel...
egyik deszkát a ma...
furashoz felállított...
z; zsidják a tekin...
elhamarkodott in...

é ott a nagy temp...
ek meg sem várják...
fél emberöltőt érjen...
légája e az emberek...
mit-ta, kéromolják...
gonosztevet, ki csak...
adzik pedig márok...
megmohosodott, kor...
respektus egy bi...
ri-elletni, azon tisz...
egület, azon részvét...
reibe e alakozott, ...
ben kimerült törek...
m, máok azt mond...
sem készült furto...
a született gyermek...
ra szakadt a debrec...
yik a harc, utozán...
rendéglökben és bir...
enütt, a hol két em...
tségesse válik, hogy...
buzét e gondolko...

egyvert s az áldozat...
gy, elrontott penaa...
firnkált papiros...
két közleményt e...
állást foglalnak el...
köljük őket, a miut...

a rontom kétannyi...
n rövid ut, mely...
számítással átveheti...
ldesse ki még egy...
an hozzanak maok...
öbröt töltsék meg...
ljuk meg egyszer...
esőbörben, mérjük...
száon, a többi az...
gy esőöbrnyit teszem...
z a négy mása teo...
or ilyen száz forint...
amarább is ki lehet...
De meg ne mond...
n találtam ki, mert...
fo lásd! még az el...
me, hogy hogy kell...
ni, de mi nek is fog...
tlen ember, mint...

megette az öreget...
olt megint az ex...
óval a felperes Ka...
jött ugyan, mit t...
álhatott ellen a...
az ő hite szerint...
Gábor fura fangjai...

te a pénz, megjelent...
s jóindulatbarátság...
s; lefőztél; azán...
spropoznek remni...
stünd. Ha nem bu...
künd ennek a dárk...
a, hát majd segít...
aimat.
egészen allágyult...
sok hiszpenz, én bi...
za; hadd fizes...
számosokat, — szót...
Gyulát megölel...
mar orthon oda...

A nagy templom veszedelméről e lap...
szombati számban egy közlemény jelent meg,
hogy tudniillik azt a veszedelmet a nagy-
templom előtt munkába vett artézi kutfurása
elő, mely állítólagosan nehézségek ráko-
idézése elő, s megfogja rongálni a
közellévő templom boltozatait. E közlemény,
mely a közönség egy részénél sok szóbeszéd-
re szolgáltatott alkalmat, ha komolyan iratott
— a cikk író ur teljes járatlan-ágát árulja
el a kutturás mestersége körül. Bár tudjuk,
hogy teljesen felesleges a közönség nagyobb
részénél minden magyarázat; mind a mellett
a könnyen hívők megnyugtására felemlítjük,
hogy a kutturás semmi oly rákód-tást nem
idéz elő, mely a templomra káros lenne, sőt
rákód-tásról szó sem lehet, mert a arról a
cikksíró is meg fog győződhetni hogy közvetlen
a bódé körül sem lehet érezni rákód-tást.
— A czegléd utcai kut furásánál is csak
az emeltyű rudnak a felfogó deszkához csá-
pódásából származott azon zaj, melyet ráz-
kód-tásnak ismertek félre, s ott is ha ráz-
kód-tásról szó lehetett, az csak magára a
bódéra terjedt ki. Hogy az nem veszélyes,
elégé bizonyítva van az által, hogy a roz-
szantnak ismert bódé is dicsőséggel kiállotta.
A templom előtti kut furásánál pedig ez a
zaj sem fog előfordulni, mivel a furásnál
már készülékek alkalmaztatnak.

Egyéb iránt ha cikkezze ur a helyi
szakemberekről fe teszi is, hogy azt a nagy
veszélyt nem ismerték fel, megnyugtathatja
magát azzal, hogy Zsigmond ur, ki elismert
tekinthető a kut furás terén, bizonyára nem
válalkoznék a templom megrongálására

Mérvők.

A „Debreczeni Ellenőr“ és „Debreczen“
ezüv helyi lapok f. e. okt. 23 ki számaiban
egy igen figyelemre méltó, s pártolásra na-
gyon érdemes cikk jelent meg a nagy temp-
lom előtt most furandó artézi kutra vonat-
kozáslag.

Tökéletes igaza van a cikk írónak az
ott elmondottakra nézve, és valóban csodál-
kozni lehet rajta, hogy sem a ref. egyház,
sem a kollegium előjáróinak nem jutott
eszébe, hogy kifogásolják és ellenezzék azon
minta a nagy templomra, mind a kollegiumra
nézve veszedelmessé válható tervet, mely már
talán végre is fog hajtatni.

Debreczenben csak is északról, vagy
északnyugatról, vagy északkelet felől remél-
hető olyan forrás mely felül agordjék a föld-
színe, délről keletől, és nyugatról semmi-
esetre sem; és megeshetik hogy a kérdéses
forrás éppen a Kollegium és nagytemplom
alatt fog dőlő feljöni, mely a szerencsés
forrás esetében a kut csövétbe folyomulván,
azontul mintegy állandó utat s medret ké-
szít magának a földben. S már most nagy kér-
dés az, hogy azon forrás — miután már rendes
víz lesz — nem csinál e éppen a templom
vagy a kollegium épülete alatt egy olyan
vizmosást vagy irt, mely földzakadást vagy
omlást idézhet elő; és legyea az bár 300
méter vagy azontul mélyégű is, valjón
nem szakadodzik e felülől tovább is, kivált
mikor oly iszonyu teher nyomja mint a templom
vagy a kollegium épülete és nem rogyik
össze s a gyökök vagy mási k
s annak folytán a közel eső házak is? Tud-
juk hogy a debreczeni föld felül vagy ho-
mok, vagy fekete föld, azon alól agyag, és
agyag alatt fővény, a fővény alatt pedig be-
láthatatlan mélységig fővényes parázs agyag,
melyet mind a víz könnyen mos, mind az
omlásra hajlandó. — E sorok írója is tehát
azt ajánlja, hogy — ha még nem késő — a
templomtól a piacz felé távolabb készíttessék
a kérdéses kut.

Hiszen a Czegléd utcai furt kutra
nézve maga a természet is mint egy figyel-
meztetni kívánja az illetőket, hogy „ha már
ide templomot építettetek, ne kívánjátok,
hogy artézi kutat is adjak, mert ha azt adok,
akkor a templomotok összerogyik.

Egy polgár.

Napi hírek.

— Katonai előléptetés. Budapest-
ről ma délután érkezett távirati tudósít-
ás szerint Andrásffy ezredes tá-
bornokká, Becsey alezredes pedig
ezredessé lettek ő Felső-álta által előlép-
tetve. Szivünköböl üdvözöljük városunk
eme népszerű honvéd törzstisztjeit az
őket ért legfelsőbb királyi kitüntetés
alkalmából.

— A debreczeni önszegélyző egyesület
legközelebb tartott vál ülésén elhatározta,
hogy ezután értékpapirokra és kézi zálogokra
is ad kölcsönt mérsékelt kamattal mellett.

— A debreczeni termény és áruak-
tár részvénytársaság megalakulása ügyében
az előkészítő bizottság pénteken d. u. ülést
tart. A részvény aláírások szépen folynak.
Sajnos azonban, hogy a gazdaközönség, mely
nek érdekét legelső sorban fogja e vállalat
szolgálni, sem helyben, sem a vidéken nem
vette oly mértékben pártfogásába a részvé-
nyek aláírását, mint a hogy az megérdemelné.

— A h. nánás-büd szent mihályi helyi
valamelyik vasut nov. hó 20—25-dike közti
napon fog ünnepélyesen átadatni
a közforgalomnak.

— A művirág kiállítás ma is töme-
gesen látogatta a közönség s számos tár-
gyat megvásárolt. Tegnap tudósításunkból ki-

maradt annak felemlítése, hogy a kiállítás
termében a növények négy asztal mellett
a latogatók jelenlétében folyton készítik a
művirágokat. A legnagyobb remek Makart
csokrot, melyet Mészáros Juszina asszony
csinált, f. s ngs. Szakszó Rezső kispépost
ur vásárolta meg. A művirágkészítési tanfo-
lyam további meghoszábitására, általában e
nagyfontosági házi ipar meghonosítása, s te-
relménei számára állandó, biztos piacz sze-
rebe véget e hét folyamán tanácskozás tar-
tatik a kereskedelmi s ipar kamara helyisé-
gében. A tanfolyam iránt vidéken is olyan
nagy az érdeklődés, hogy Dr. Király Ferencz
urnál az iránt már két vidéki város tudá-
kozódott.

— Czukorgyárat akar építeni Deb-
reczenben. Egy amerikai vállalkozó irány-
adó körökkel érintkezésbe tette magát az
iránt, hogy városunkban czukorgyárat szán
dékészki felállítani, melyben a czukrot tenge-
riből gyártanák. Nem tudjuk magunk sem,
hogy komoly dolognak lehessen-e tekintenünk
ezen amerikai urnak tervét; a megvaló-
sításhoz pedig még kevésbé szóllhatunk. Mert
az is megtörténhetik, hogy az egész csak
valami rájátszás akar lenni sertés hizálónk-
ra nézve, hogy majd drágább lesz a tengeri.
Mi egyszerűen regisztráljuk a hirt.

— Iparhatósági megbizottak válasza.
Az 1884. évi XVII t. cikkbe ígátott
ipartörvény 169. és 172 § ai értelmében min-
den első fokú iparhatóság mellé az iparosok
(kereskedők) által minden évben 20 iparha-
tósági megbizottak választandó, mely iparha-
tósági megbizottak feladatát a hivatott törvény
168. §-a határozza meg; miután pedig Deb-
reczen sz. kir. város egyszerűen Hajdu-
megye, b. ujjvárosi járás szolgabíróságának
miut szintén elsőfokú iparhatóságnak szék-
helye is, egy a rendőr főkapitányság, mint
elsőfokú iparhatóság, valamint az említett
szolgabíróság mellé is a debreczeni iparosok
(kereskedők) által és közülök lesz megválasz-
tandó a 20—20 iparhatósági megbizott. En-
nek miként eszközölésre nézve, a nagyméltó-
ságu m. kir. földmívelés, ipar és kereskede-
lemügyi miniszterium 1885. évi október
2-én 52,211. szám alatt kibocsátott körrende-
let nyomán, a következőket teszem közzhírre:
1. A fent megjelölt számú iparhatósági
megbizottak választására jogosult mindazon
debreczeni iparos és kereskedő, kinek neve
az iparhatóság által összeállított lajstromban
előfordul; megválasztható pedig az említett
összeírásban foglalt oly iparos és kereskedő,
ki a folyó 1886. évben legalább 10 ftt III-ad
osztályu kereseti adót fizet. 2. A Debreczen-
ben székelt mindkét iparhatóság mellé vá-
lasztandó 20—20 iparhatósági megbizottak
iparosok és kereskedők szerinti számaránya,
tekintettel azon sok ódalú és terhes köte-
lezettségekre, melyeket különösen az iparos
osztálybeli iparhatósági megbizottaknak tel-
jesíteni kell, és tekintettel különösen arra,
hogy a városunkban és Hajdumegyének szó-
alatti b. ujjvárosi járásában leginkább folyta-
tott iparágakra legalább egy egy szakipa-
rosnak az iparhatósági megbizottak között
szükségesképen helyet kell foglalnia, —
etvépen volt megállapítandó, — hogy mi-
ként a legközelebbi választás alkalmából is
történt, az iparosostályból 18—18, a keres-
kedő osztályból pedig 2—2 iparható-
sági megbizott kerüljön ki. — 3. A választó
és megválasztható iparosok és kereskedők
névjegyzéke külön-külön összeál-
lítottatván, f. évi nov. 1-től számított 8 napon
keresztül a czegléd-utcai Komáromi-féle ház-
nál levő rendőr kapitányság ipariügyi osztá-
lyában, a délelőtti hivatalos órák al tt köz-
szemlére kitétetnek; az ezek elleni felszól-
tamlások f. é. nov. 10-ig az első fokú ipar-
hatóságához írásban benyújtandók, ezek felett
a tekintetes városi tanács mint II-od fokú
iparhatóság végérvényesen dönt, és a név-
jegyzékek a hozott II-od fokú határozatok-
nak megfelelőleg kiigazítottak. 4. A választás
ideje és helyeül 1886. évi decz. hó 19 ik
napja, a városház nagytérnyen tüzetik ki,
a midőn és a hol a választás oly módon tör-
ténend, hogy az illető helybeli iparosok kö-
zül, a jelen hirdetményenl egyidejűleg szin-
tén kihordott szavazó lapba 18—18 egyént
név és foglalkozás szerint megjelölve beír-
ván, a lapot a megjelölt napon és helyen,
d. e. 10—12 és d. u. 2—6 óráig benyújtják;
hasonlóképen járnak el a kereskedők is,
csak hogy azon külömbbséggel, hogy azok az
illető szavazási lapra csak 2—2 kereskedő ne-
vét jegyzik fel. — A beérkezendő
választási lapokban előfor-
duló és megválasztásra képesítettnek talált
egyének nevei összeszámítottatván, az arány-
lag leg többször bejegyzett iparosok közül 36,
és a kereskedők közül 4, megválasztott ipar-
hatósági megbizottaknak fognak tekintetni
és neveik köztudomásra hozatnak; működ-
sük 1887. év 1-ső napjától egy évre terjed
a választás visza nem utasítható, kivéve,
ha valaki egy éven át — mint iparhatósági
megbizott — már működött; különös tekin-
tetet érdemlő kivételek esetén, az időleges
felmentés az ipar és kereskedelmi kamara
véleménye alapján a II-od fokú iparhatóság
által megadható; ha az iparhatósági megbi-
zottak teendőiket a törvény értelmében nem
teljesítik, a hibás vagy mulasztó megbizottak
a másodfokú iparhatóság 100 ftt erejéig
megbírógólhatja. Ezek előre bocsátása után
hivatalosan felszólítom az illető iparosokat
és kereskedőket, hogy az ipartörvénynek az
iparhatósági megbizottakra vonatkozó egé-

szem új és fontos intézkedései foganatosítá-
sát oly egyének megválasztása által igye-
kezzenek elősegélni, kikről a törvényben elő-
írt feladatok teljesítése iránti ügybuzgalom
és érdeklődés feltehető. — Debreczen, 1886.
október 5. Boczkó Sámuel m. k. rendőr-fő-
kapitány.

— Gyászjelentés. A mély fájdalom
lesújtó érzetével tudatjuk forrón szeretett
kedves leányunknak, testvérünknek illetve
unokánknak VILMANAK folyó hó 25 kén
délelőtti 11 órakor, életének 4-dik évében,
egy heti súlyos szenvedés után történt el-
hunvatát. Kedves halottunk földi részei folyó
Október hó 27-kén Szerdán délután 2 órakor,
a Szent-Anna utcazi 2539. számú háztól, az
évi ref. ima szertartásai szerint tartandó
róvid ima után, fogtak a Nagy-Várad utcazi
sírkertbe örök nyugalomra tétetni. Mely vég-
ti zeteségtételre rokonainkat, barátainkat és
ösmerőseinket bánatos szízzel meghívjuk. —
Debreczen, 1886. Október 25. Dr. Szeőke Ist-
ván és neje Körner Vilma, gyermekeik:
Margit és Barna; Idősb Szeőke István.

— Rácz Károly zenekara holnap este
Vilmos Lajos vendéglőjében fog játszani.

— A debreczeni helyi vasutnál most
folynak a kaviccolási munkálatok s a kiemelt
föld a vonal mellett a Péterfián nagy halma-
zokban hever. E miatt szombaton Vecsey
Imre urnak egy négyfogatu szekere, mely
szénát szállított, igen szerencsétlenül járt.
Kérjük az igazgatóságot, hogy a kihányt fe-
lesleges földet minél előbb hordassa el.

— A debreczeni „torna-egylet“ érde-
kében folyó 1886. évi Október 27-én, Szer-
dán délután 5 órakor a városháza nagyta-
nácstermében értekezlet tartatik. Tárgy: Az
önálló működő csoport ügyrendére vonatkozó
előterjesztés. Ugy halljuk hogy ezuttal az
alulakó közgyűlés is megtartatik.

— Találtatott a Pacz nevű erdőben
egy barnás báyés színű vizsla kutya, nyakán
egy csatos sziy sárga rézzel, tulajdonosa át-
veheti a IV-ik ker. rendőr kapitányságnál.

— A városi ménes reorganizatiója
ügyében ma délután egy vegyes bizottság,
mely a tanács, gazdasági és intéző bizottság,
a m. kir. ménlőtelep parancsnoksága képvé-
selőiből áll, ülést tart.

S z i n h á z.

Krecsányi idejében, ezeltől két eszten
dóval volt bemutatva először a debreczeni
szinpadon Jókainak híres, mindenféle nagy
hatást keltett drámatizált regénye „Az arany
ember.“ A darabot sokszor adták egymásután
és folytonosan telt ház előtt, mely kitűnő é-
lvezetet talált több szereplő művészi alkotá-
sában. Timár Mihályt Abonyi, Atháliát Kissé
és Brazovics Athanaszt Németh József ját-
szották. Tavaly Aradi is színre-hozta e hatá-
radarabot; mely bizonyos dramaturgiai hiányai
és hibái dacára is, hatásos és vonzó; azonban
az ő társulata tagjainak nem sikerült olyan
elődást nyujtani, hogy a darabot többször
is lehetett volna ismétlni.

Tegnap láttuk „Az arany ember“ mosta-
tani színtársulatunktól is. A közönség egészen
megtöltötte a mezőtér. Hanem ha valaki
azon magas mérték szerint vezi bírálat alá
a tegnapi előadást, melyet a színtársulatra a
Felhőkliári, Protekzió, és Czigány Báro be-
mutatása után minden erőszakolás nélkül le-
hetett alkalmazni, ezuttal több tekintetben
csalódni kénytelen bizalmában.

Nem czélunk összehasonlítani „Az arany-
ember“ nek ezeltől két évvel látott előadásait
a tegnappal. Azok sem voltak kifogástala-
nok; azokban is találtunk hibát és gyöngesé-
get eleget. De annyit mondatunk hogy a
tegnapi előadás amazoknál kevesebb hatást
ért el, s több jelenet, hol felmelegülni, lel-
kesülni a darabért és szereplőkért kellett
volna a nézőknek, ezeket egészen hidegen
hagyta, bár voltak részletek melyekben egyes
szereplők nem csupán a figyelmet tartották
feszültségben, de nyílt színen is sikerült
tapsokat aratniok.

Lás z y n é asszony Teréziát játszotta,
a nagyobb szereplők közül Mándokyn és Ved-
resen kívül e volt az, ki egész szerepén ke-
resztül megmaradt az élénk kifejező repro-
ductió magaslátán. Lásziné igazi virtuozitás-
sal játszotta szerepét. Némán, feszülten csü-
gött a közönség figyelmé játékán, főként ak-
kor, midőn Timár Mihálynak elbeszéli az ő
és a Sanki szigetének történetét; ép ilyen si-
került jelenete volt az is, midőn a 4-ik jelenet-
ben ismét találkozik Timárral, s hálát ad
istennek, hogy meghalt az a kegyetlen, fel-
fuvalkodott Brazovics.

Mándok y (Timár Mihály) is szépen
játszotta nagy és nehéz szerepét; a különböz
mely érzelmeket és indulatokat az őszinte
részvétet, a nagylelkűséget, a szerelmet, a
kételkedő féltékenységget, a férfiu nyugalmat
az apai szeretet hangjával és arczjatekával
akként fejezte ki, hogy az érzések hurjait
mindig erőszébe tudta hozni. A háso-
kat is tapsolt áterzett és tanulmányozott já-
tékának. Vele együtt osztozott a sikerben
Vedres, ki Krisztyán Tódor nyers zsaroló.
elzülött jellemét igen jó felfozással — és
kifejező j á t é k k a m u t a t t a b e. —
A hatás, melyet könnyedén ért el, akkor em-
kedett legmagasabbra, midőn a balatonparti
kastélyban találkozik Letvetincoy Timár Mi-
hálylyal. Páratlan gazember volt. Békésy
Ró z s i Timeát játszotta. Azonban ez este
nem volt oly szerencséje miut pl. a Cseppmé-

regben. A töle, eddigi föllépé-eiben megszö-
kolt és kedvezően fogadott külsőségek, tag-
lejtések, arczjáték és hanghordozás ezuttal
sem maradtak el játékából; de ezeket nem
tudta olyan egészszé olvasztani össze, mely
hü kifejezője lett volna Timea jellemének.

Mit szóljunk K. Rostagni Irén-
r ő l? Mintha megint Viola Eva állott volna
előttünk, ugyanazon hanghordozással és já-
tékkal; csak hogy más öitűzkében. Athália
szerepét teljesen elejtette. Ily nagy nehéz
feladatokra az ő tehetsége és temperamentu-
ma ugy látszik egyáltalában nem alkalmas.
Tegnap fellépte csak egy kísérlet volt, me-
lyet jobb színesz hiánya tett székségesse; de
de ez a kísérlet sikertelen maradt. Karikású
Rostagni asszony jobban tessai, ha kisebb,
segéd, könnyebb szerepekre vállalkozik ott
még tapsokat is arathat.

A többi szereplőkről alig lehet valami
dicsőreget mondani. Molnár Antal Bra-
zovicsa, R o n a i T r i k a l i s z Euthymje,
E l l i n g e r N o é m j e, M o l n á r L á s z l ó
Kadisaja középszerű alakítások voltak. A kö-
vetkező előadás — reményeljük — gondosabb
és sikerültebb lesz.

A külsőségekre vonatkozólag megje-
gyezzük, hogy a díszletek nagyon kopottak
és rongyosak voltak. Ezt nem a Nagy Vincze
hibájául akarjuk felróni. Ő idáig erejéhez ké-
pest több szép díszletet festetett, Czigány-
bárhoz a Gasparonehoz, legujjában a
Párisihoz. Azok a díszletek, melyek tegnap
este dísztelenkedtek a szinpadon a város tu-
lajdonát képezik. Valóban ideje volna már,
hogy a város egy bizonyos összeget „ördi-
tana a ruha és díszlettár hiányainak kipót-
lására. (Z—y)

Színházi hírek. Holnap, szerdán kerül
először színre a nemzeti színház ez évadban
legnagyobb siker aratot újdonsága: Gond-
inet Edmond színdarabja. A „Pá-
risi“ Azon kiváló siker, melyet a darab
egy Párisban, mint Budapestben aratott, arra
indította színházunk igazgatóját, hogy a si-
ker érdekében nálunk is mindent elkövesson.
Ez okból a darab díszes új kiállításban fog
a debreczeni szinpadon színe kerülni, amen-
nyiben Goldstein Nándor színházunk
jeles festője egy oly remek gobelin termét
festett a darabhoz, minőt a híres coburgi
díszletek óta közönségünk nem látott. Az új
butorzat egy része is holnap lesz bemutatva.
Ezeket Vági Sámuel helybeli butorgyáros ké-
szítette. A főbb szerepek Zilahi, Vedress,
Rónai, Molnár László, Rónaszéki, Békassy
Ró z s i, K. Rostagni Iréne és Oláh né játszák.
Csütörtökön a „K ö n y t á r n o k“ előadását
ismétlik, mely a malkor oly zajos sikerrel
adatott.

A színházi kedvezményes jegyek je-
lenlegi kezelése: rendezere impracticusnak bi-
zonyulván, színházunk igazgatója n o v e m b e r
1-é t ő l új rendszert léptet életbe, mely
szerin az utalványok az illető egyesület által
szolgáltatnak ugyan ki, de fizetés mindig a
jegyváltáskor a színházi pénztárnál lesz, fize-
tendő, s hogy a kedvezményes jegyek d. e.
11 ó r á t ő l d. u. 5-ig okvetlen kiváltandók.
Az esti pénztár utalványokat el nem fogad.
Ez újítás következtében mindazok, kiknek
már kifizetett utalványaik vannak igyekezzék;
nek azokat november 1-éig elhasználni, vagy
egyletüknlé viszávaltani.

Legujabb.

A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti távirata.
BUDAPEST. okt. 26. S i m o r
herczeg primás jubileumára ma reggel
Esztergomba utaztak: Trefort, Orozy
széchenyi, és Fabiny miniszterek, Peja-
csevich hadtestparancsnok és Graef lovas-
sági tábornok. Hir szerint a király igen
kegyteljes kézirato fog intézni a pri-
máshoz, elősmerve annak a trón, az egy-
ház és haza körüli érdemeit. Hírlik, hogy
a holnapi nagymisén a király is jelen
lesz.

KARLÓCZA okt. 26. A szerb egy-
házkongresszus november hó 3-án össze-
hivatik Karlóczára.

ODESSA okt. 26. A „Pol. Korr.“
jelenti hogy a várnai orosz consulátus
kérelmére két oro z hadihajó küldetik
Várnába az orosz alattvalók védelmére.

DEBRECZENI SZ I N H Á Z

Holnap, szerdán 1886. okt. 27-én:
Uj díszletekkel és butorokkal először:

A párisi.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta:
Gondinet Edmond

Szerkesztői üzenet.

A debreczeni kertészeti egyesület írott cik-
ket holnap közöljük.

Felölös szerkesztő és kiadó laptulajdonos
Vértesi Arnold.

Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen szab. kir. városának folyó évi november havi rendes közgyűlésén a következő tisztviselői áll sok fognak választás utján betöltetni:

- a.) A következő általános tisztújításig terjedő időtartamra
 1. Arvaszéki elnöki állás évi Egezer kétszáz (1200) forint javadalmazással;
 - b.) Életfogytig terjedőleg:
 2. Elnöki titkári állás évi Nyolczszáz (800) forint javadalmazással;
 3. Házipénztári ellenőri állás évi Nyolczszáz (800) forint javadalmazással;
 4. Adópénztári ellenőri állás évi Hétszáz (700) forint javadalmazással;
 5. Számvevősegi számtisztai állás évi Hatszáz (600) forint javadalmazással, és
 6. Polgári biztosi állás évi Ötszáz negyven (540) forint javadalmazással.

Az ezen hivatali állásokra pályázni kívánók felhívotnak, hogy kellőleg felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölt bizottság elnökéhez folyó évi november 8-ik napjának déli 12 óráig annyival inkább benyujtsák mert később érkező pályázati kérvények figyelembe vételi nem fognak

Debreczen 1886 október hó 7-en.

Gróf Dégenfeld Józef
főispán.

Mindennemű őszi és téli
**női, férfi, fiu és leány gyermek
Czipők és Csizmák**
a legjobb anyagból elkészítve a lehető legolcsóbb árban kaphatók és
megren delhetők. Kiseb javitások ingyen nagyobb javitások
a legolcsóbb díjakért gyorsan és pontosan elkészittetnek.

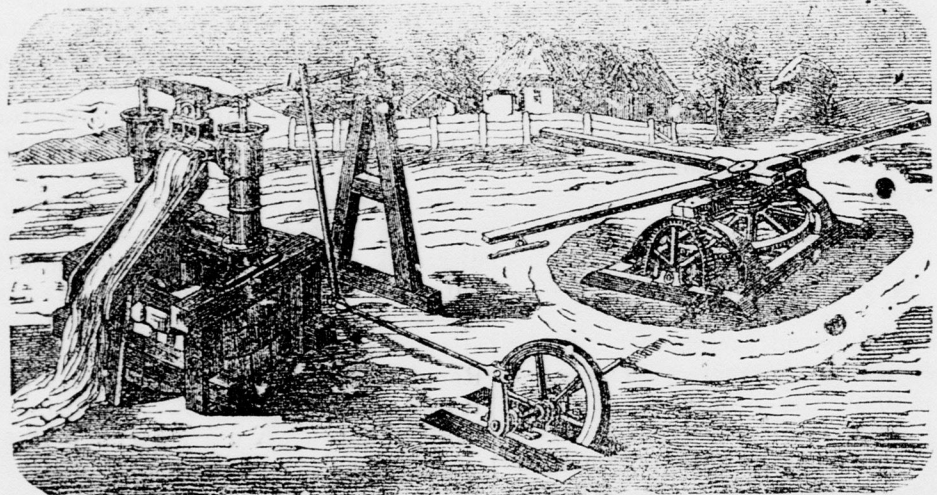
FALK OTTON-nál.
Debreczen főpiacz a város háza épületében.
**AZ ARANY
CSIZMAHOZ.**

Alapítottatott 1858-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára] harang és érezőtödéje,
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet
kutakban és mindennemű szivattyukban.
Elvállal teljes vízvezetők berendezését városok, földbirtokosok és magánzók részére, modern
technicai alapon és kedvező feltételek mellett, ajánkozik
KÖZ és MAGAN FÜRDŐK
felszerelésére
szagmentes ürszékek
felállítására s minden vízművi munka gyors és pontos kivitelére.
Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmenten köldetnek.
EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYU GYÁR.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legujabb és legdivatosabb betűkkel
gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN SZECZHENYI UTCZA SIMON-ház

ajánkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

Községi és gyámi rovatos iven hivatalos nyomtatványok

MINDEN ALAKBAN

ÜGYVEDI ES KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK

falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélborítékok,

báli meghívók, névjegyek füzetek és könyvek

a legjutányosabb árakon állittatnak ki.

VIDÉKI MEGRENDELESEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Szerkesztőség és
S. Szechenyi-utca SIMON-ház
kereskedésével

HIRDETÉSEK

1 ösüetési pénzék és a kiad
valamint a lap sze let
inden közleménye

1 ármentelen levelek ca
fogadtatnak

XIII. évfolyam

Mit mond

Mikor Tisza E
tűnő választát a m
elmondta, bizonyony
és véleményét toln
bele folyt a bírod
irányt adó köre, s
ezellár, és merjúk
orosz diplomácia
monarchiánkat, ho
szálni Bulgáriát.
a válasz elmondato
Dunán, csilapodott
mely a bolgár mer
ben egész Európát
elég idő volt arra,
talmak jól meggo
valahogy európai
oly dolog ir, mely
változtat az eddigi
A háboru mindössz
kében történnék, m
a berlini szerződés
kedni, a most qu
követeli, hogy az
ha a dolog ugy hoz
világháboru árán is

Kérem alásan!
kis türelemmel len
amit most itt mond
zik, sőt pár hétt
megharaptam volna
szélt volna. De am
tel az előtt még a
maták is lázban
kedik a dolgot hi
dolni és belátni, ho
küvi nagy bolgár
sem a bolgarok t
keltette fel Európát
mindennek inkább r
nyesnek, hanem fel
c z a! Ha Sz ivicz
Sophiába bevonulna
tudja Európa, hogy
sze vezzon egy oly
hatalmu fellépésen
pát megsértette, és

A „Debreczeni

A györ
(Elbe
Vértesi A

A kövér ember n
nem tudkolva beszél
szikráztak s egész ar
— Sajnáom, —
deg, gunyos vállvonás
A kis menyecske
közbe, s egyik kezével
mialsteri tanácsos u
szólni akart; de nem
Siráky Pál urból k
tott düh.

— Eresszed el a
kezt! — ordított rá
A méltóságos ur
vajjon nem volna-e lo
hölgynek védelmére ke
habozhatott, mert a kö
durva taszítást kapott
a milyen nem egy kir
tól, hanem egy ho
volna.

A dolgok ily álla
a legtanácsosabbnak vé
nulást, miközben azon
nül talált elcsuszni a
hosszában végigvágta
són s fejét a lépcső va
Egyébként szerenc
haj nem esett, mert igy
ter s a házmesterné se
titva ugyan és vértő f
hogy a lépcsőn. S mint